

Större piprensare

Funiculina quadrangularis

Rödlistekategori: Starkt hotad (EN)

Foto: Tomas Lundälv, foto med undervattenskamera s.k. ROV, Sven Lovén, Centrum för marina vetenskaper Tjärnö

Varför är större piprensare rödlistad?

Större piprensare är en av många arter som drabbats hårt av den omfattande bottentrålningen. Från att förr ha varit en vanlig art som bildade glesa skogar på Skagerraks djupa mjukbottnar, förekommer den idag endast fläckvis i skyddade fickor och klippskrevor där det inte trålas. Den begränsade utbredningen i kombination med att antalet lokalområden är extremt få och fortgående minskning förekommer gör att arten uppfyller B-kriteriet och kategoriseras som *Starkt hotad* (EN).

Ekologi

Större piprensare är en kosmopolitisk art som är spridd i hela Nordatlanten från Iberiska halvön till Island på djup ned till 3000 m. Arten är även rapporterad från djupområden i Stilla havet och Indiska oceanen. Den förekommer längs Norges kust upp till Trondheimsfjorden.

I svenska vatten var arten förr en karaktärsart på djupare bottnar med riktigt fin och mjuk dy, där den bildade glesa skogar i vida områden. Bottentypen kallades därför ”piprensarlera”. När den storskaliga bottentrålningen efter nordhavsräka och havskräfta inleddes vid mitten av 1900-talet, började dock arten minska. Eftersom den är storvuxen så fastnar exemplar lätt i trålgarn och återväxten sker mycket långsamt. I trålrännorna försvann arten mer eller mindre helt några år efter det att trålningen inletts, och idag återfinns den endast i de små fickor på botten som inte trålas. Fullt utvuxna exemplar av arten har nyligen påträffats på ca 300 m djup i djupa spricksystem i Brattenområdet, 20 – 30 sjömil utanför Väderöarna.

När trålarna svepte bort skogarna av större piprensare så följde även associerade arter med i fallet, som den stora och spektakulära piprensarormstjärnan *Asteronyx loveni*.

Hotfaktorer

Det är lätt att inse att en stor trål skadar havsbotten där den drar fram. En sekundär och minst lika allvarlig påverkan har det upprivna slammet, vilket långsamt lägger sig som ett kvävande täcke över ett område betydligt större än själva tråldraget. Direkt mekanisk skada av bottentrålning drabbar främst stillasittande långsamväxande djur, som koralldjur och svampdjur.

Åtgärder

Eftersom arten påverkas negativt av bottentrålning behövs större trålfria områden på lämpliga bottenar. Det är dock inte klarlagt huruvida arten kan återetablera på tidigare trålade bottenar, och hur snabbt en sådan etablering kan ske. I Gullmarsfjorden följer man nu en återetablering av arten i ett grunt skyddat område på 40 m djup, men man bör även övervaka artens förmåga till återetablering i djupare områden.

Övrigt

Arten har valts ut för att den exemplifierar den omfattande negativa inverkan som bottentrålningen haft och alltjämt har på våra marina miljöer.